

Avantgardens maritime krimibasker

Fanget på havet kæmper et skib med sine hemmeligheder, som ingen rigtig kan komme til bunds i. Det samme kan siges om Hans Henny Jahns roman, der er gået til bunds og skjuler sig dernede – lukket om sig selv

Af Victor Boy Lindholm

Hans Henny Jahns Træskibet mødes læseren af et stort og majestætisk skib. Smukkere kan en roman næsten ikke indledes: »Som om det kom ud af tågen, sådan blev det smukke skib pludselig synligt.« Så er vi i gang! Fra starten af vikles man ind i et drama mellem kaptajnen Waldemar Struck, hans datter Ellena, hendes forlovede Gustav og skibets superkargo Georg Lauffer. Skibet der bærer navnet Lionel Escot Macfie, skal transportere en ukendt last, hvis beskaffenhed er selve romanens konfliktpunkt. Det mystiske skib støder fra havn, og ude på åbent hav udvikler romanen sig til en vaskeægte maritim skibskrimi.

Skibet Lionel Escot Macfie viser sig at være et ikke helt almindeligt skib. Gustav kommer med om bord som blind passager, og på Ellenas værelse har de forskellige mærkværdige oplevelser, der udvider deres rumforståelse. I en heftig ordudveksling sparker Gustav til Ellenors kuffert, og den forsvinder ind under hendes seng. Gustav kravler ind og forsvinder fuldstændig, som om at han er blevet suget ind i noget, og da han kommer ud, siger han: »Jeg må finde ud af, om almindelige genstande kan skære grimasser.«

Uforsonlig konflikt

Skibet er sindrigt indrettet med hemmelige rum, skakter og aflytningskanaler, og da Ellena forsvinder på mystisk vis, bliver Gustav besat af at finde hende, hvormed han støder hovedet mod skibets benhårde Georg Lauffer. I en skiften mellem samarbejde og uforsonlig konflikt søger Georg Lauffer og Gustav nu skibet tyndt efter Ellena, og det er her, jeg hægtes af krimigenren.

Utallige gange gentager den samme scene sig med, at dette umage par må give op på nye muligheder for at finde hende, alt imens besætningen begår myttereri, og kaptajnen virker fuldstændig ligeglad med sin datter. Dette bliver noget anstrengende, især set i lyset af de meget arketyperiske ekspressionistiske passager, hvor sproget kammer fuldstændig over.

Træskibet vrider sig for en egentlig vurdering. Den vil bare læses. At placere dette mærkelige drama til havs er klogt, fordi det placerer et af Hans Henny Jahns helt centrale temaer i midten af handlingen. Jahn er i hele

forfatterskabet optaget af splittelsen mellem natur og kultur – teknik og mystik. Her er skibet den store mestermetafor. Skibet er et teknisk vidunder, der med sine avancerede anordninger først beskrives som »et hulrum, som lunger kan ånde i« for derefter at blive ren natur som »den svømmende skov«. Skibet er selve det mystiske, det uforståelige, et stykke natur, som mennesket har forsøgt at mestre og kastet ud i bølgerne, men det kvitterer kun med uigennemtrængelighed. En strategi, som får den fatale konsekvens, at da Gustav er gået fuldstændig fra forstanden i sin jagt på Ellena og får en tømmer til at slå hul i skibets planker, ja, så synker skibet selvfølgelig og forsvinder tilbage på bunden, tilbage i systemet.

Jahns univers

Judyta Preis og Jørgen Herman Monrad har endnu engang præsenteret en pragtfuld oversættelse, men jeg ved simpelthen ikke, hvad jeg skal gøre med Jahn. Og det er måske godt, at midt i klimaksens udeblivelse forvandler *Træskibet* sig fra en banal krimi til en tekst, der vil et eller andet, jeg altså ikke er helt klar over, hvad er, med sin læser. Desværre gør efterskriftet mig heller ikke klogere – et efterskrift, der er fyldt med kryptiske formuleringer som: »Jahn er forfatteren fra det 20 århundrede, der mere end nogen anden tager livtag med den indsigt, at mennesket er et levende væsen.« Hvad fanden betyder det, andet end det helt oplagte? Jeg ved det ikke, og det er måske meget fint, så bliver vi ligesom i Jahns univers.

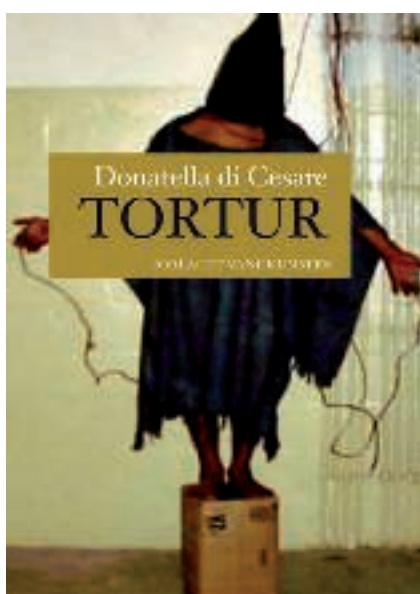
kultur@information.dk

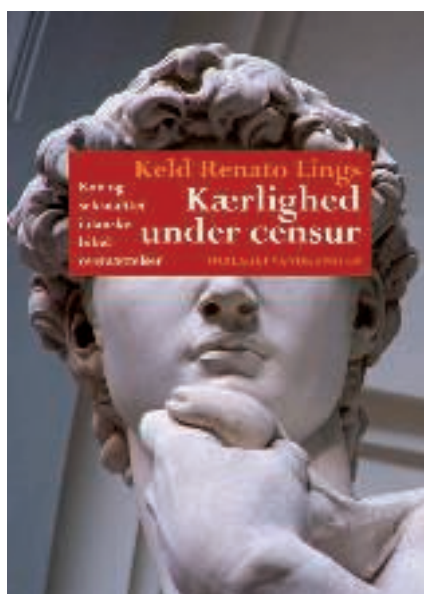
William Maley
Hvad er en flygtning?

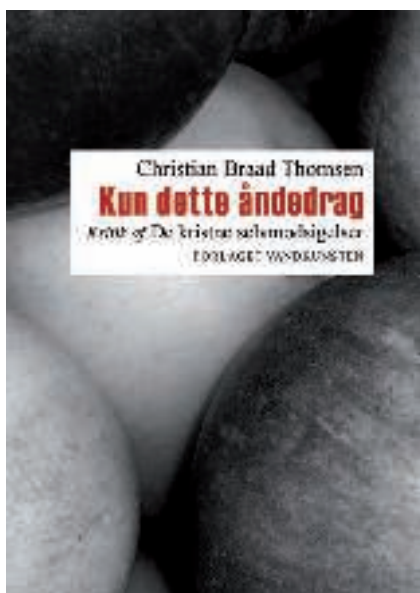
Olivier Roy
Jihad og døden

Donatella Di Cesare
Tortur

Kjeld Renato Lings
Kærlighed under censur

Christian Braad Thomsen
Kun dette åndedrag. Kritik af de kristne selvmodsigelser

Albrecht Koschorke
Adolf Hitlers Min Kamp. Om nazismens poetik

NY BOG

Træskibet

- ✘ Hans Henny Jahn
- ✘ Oversat af Judyta Preis og Jørgen Herman Monrad Forlaget Virkelig
- ✘ 299 sider
- ✘ 229 kroner